

ዘመን

"ዘመን": ወግዓዊ ልሳን ኤስደለ'ያ።
 ህዝብታት ኤርትራ፡ ንሓርነቶም ኣብ ዘካይድዎ ዘለዉ
 ዘይሕለል ቃልሲ፡ ናይ ህዝባዊ ደሞክራሲያዊ ኣረኣኢያ
 ነጋሪት ኮይና ተገልግል። "ዘመን": ድሑርን ኣረጊትን
 ኣተሓሳስባ ስዒርና፡ ንሎምን ጽባሕን ዘገልግልና ስልጡን
 ህዝባዊ ኣረኣኢያ ንክዕንብብ፡ ቀንዲ ናይ ቃልሲ
 መሳርሒ'ያ።

ትሕዝቶ

1. ርእሰ ዓንቀጽ፡-
 - ... ብናይ “ኣፍ ኣርክቡ” ናህሪ ንቃለስ!..... 1ጽ 1
2. ትንታኒ ሓተታ፡-
 - ሀ. ግንቦተ-ሰነ ዓመተ 2016..... 1ጽ 3
 - ለ. ...ንቑሕ፣ ውዱብን ዕጡቕን ቃልሲ ንምክያድ ንለዓል! 1ጽ 6
3. ዘመን ምስ ጋሻ፡-
 - ቃለ-መጻሕትት፡ ምስ ተጋ/የውሃንስ ኣስመላሽ፡ ኣቡ-ወንበር ኤስደለ 1ጽ 9
4. ደብዳቤታት ካብ ኣንበብትና ፡-
 - ዋዛ ምስ ቁም-ነገር 1ጽ 13

ርእሱ-ግንቀጽ

አብ መንገዱ ሞትን ሕይወትን ይሳሳግ ንዘሎ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ብርሰት ንምድሓን፡ ብናይ “አፍ ኣርክቦ” ናህሪ ንቃለሲ!

ንልዕሊ ሓደ ዘመን ባዕዳውያንን ሕሱም መግዛእቶምን ከባራረየሉ ዝጸንሐ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ 25 ናይ ናጽነት ዓመታት-ውን ኣይጣዓምን። ኣይጣዓምን ጥራሕ ዘይኮነ ኣብ ልዕሊ'ቲ ብገዛእትን ብኣርካታዊ ኩነትን ዝተፋሕፈሐ ዝባኑ፡ ትንፋስ ዘይህብ መግዛእቲ ስርዓት ህግሓኤ/ህግደፍ ከኣ ዝያዳ ሓሲምዎ። እቶም ከይተሓለለ ተቓሊሱ ዝሰገርዎ ዝዛእቲ ይፍጽምዎ ካብ ዝጸንሑ ቢዳላት ዝሓሰም ገበነኛ ስርዓት ህግደፍ ኣጋጢሞም = ህዝብና።

ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብዚ ዝሓለፈ 25 ዓመታት ናጽነት፡ ብገባቲ ስርዓት ህግደፍ ብዝወረደ ዘስካሕክሕ ኣደራዕ፡ ካብ መንግስቲ ኢሲያስ ኣፍወርቂ ዝኸፍኦ ጸላኢ ከምዘይብሉ ዝተገንዘበሉ ንቕሓት ጨቢጡዮ። ባህሪ ህዝቢ ኤርትራ ሰላምዮ ነይሩ። ንሰላምን ርግኣቱን ዝዘረገ ጸላኢ፡ ስርዓት ህግደፍ ስለዝኸኸነ፡ ህዝቢ ኤርትራ፡ ደሞክራሲ ንክሰፍነሉዮ ነይሩ ባህጉ። ሰብኣዊ ክብራቱ ኣሕሲሩን ኣዋዕዱን ብክቱር ትምክሕትን ንዕቅዕትን፤ ብዘይ ቅዋምን ተሓታትነትን ዝገዝእ ዘሎ ጸላኢ፡ ስርዓት ህግደፍ ስለዝኸኸነ፡ ባህሪ ህዝቢ ኤርትራ ልምዓትን ክሓፈራሉዮ ነይሩ። ምዕባሌኡን ስልጣኔኡን ኮሊፉ፡ ብድሕረት፣ ድኽነትን ዓጸባን ዝቐጽዖ ዘሎ ደመኛ ጸላኢ፡ ስርዓት ህግደፍ ስለዝኸኸነ፡ ባህሪ ህዝቢ ኤርትራ፡ ንብዙሕነታዊ ክውንነቱ ዘተኣናገድ፡ ኣብ ምትእምማንን ምክብባርን ብሄራዊ ህዝብታቱ ዝሰረተ ሓድነትን ጥምር ቀጻልነትን ነይሩ። ንብሄራዊ ብዙሕነት ህዝብታትና ዝኸኸሉን ንጥምር ኤርትራዊ ሃገርነትን ቀጻልነትን ዝዘርግ/ዘፍርስን ደመኛ ጸላኢኡ፡ ስርዓት ህግደፍ ስለዝኸኸነ፡ ባህሪ ህዝቢ ኤርትራ፡ ብንቕሓት ወሳኝን ተሳትፎኡ ኣቢሉ፡ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ክተክልን ምዩቕ ከይበለ ዝነብረላ ናጻ ሃገር ክውን ንምግባር ነይሩ። ገባቴ-ኩሉ (totalitarian) ስርዓት ብምትካል ኣንቀጥቂጡ ዝገዝእ ዘሎ፡ ጠንቂ ምዝንባልን ስደትን ኣዕናዊ ሳዕቤናቱን ዝገበር፤ ብኣርካታዊ ናይ ምንባር ውሕስነት ከሊኡ ግልብልብ እናበለ ክነብር ዝገበር ደመኛ ጸላኢኡ፡ እንኮ ስርዓት ህግደፍ ስለዝኸኸነ።

እኩብ ድምር ናይዚ ኩሉ ዝወርዶ ዘሎ ሓሳሪ መከራዮምብኣር ህዝብና፡ ኣብዚ እዋንዚ ማዕበላዊ ዝኾነ ህዝባዊ ተቃውሞኡ ዘስምዕ ዘሎ። መሪር ቁጠዕኡን ናይ ለውጢ ባህጉን ሰማይ ዓሪጉ ክቃወምን እቲ ፍትሓዊ ቃልሱ ዝሓቶ ዘበለ ኩሉ ዋጋ ክኸፍልን ካብ ዝኾነ ካልእ እዋን ንላዕሊ (ሎሚ) ድልውነቱ ከራጋግጽ ይርከብ። እቲ ኩሉ ዘካይዶ ዘሎ ውዱብን ፍኑውን ተቃውሞታቱ ብሓፈሻ፡ ልዕሊ 15 ሺሕ ዜጋታትና ኣብ ቅርዓት ጀኔቫ ዘካይዶ ሰፊሕ ሰላማዊ-ሰልፊ ከኣ ብፍላይ፡ ጉሉህ ምስክርዮ። እዚ ከኣ ናይ'ቲ ኣብ ወጻኢ ዝነበር ህዝብናን ፈታውን ጸላእን ዝፈልጦን ጉሉህ ሓቂዮ። እቲ ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ዝርከብ ህዝብና ኸ?

ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ዝነበር ዘሎ ህዝብና፡ ኣብ መንገዱ ሕሱም ጸላእን፡ ኣብ ፋሽስታዊ እቶን ስርዓት ህግደፍ ተሰኸቲቱ ዝልብሉብ ዘሎ ህዝብና ስለዝኸኸነ፡ ይቃወምን ለውጢ ይብህግን እወ!። “ግሱ ዘይተቐወመ ደኣ መን ክቃወም?! ካብ ዝኾነ ካልእ ንላዕሊ ለውጢ ክብህግን፡ ፍታሓዊ ሰውርኡ ዝሓተቶ ዘበለ ኩሉ ዋጋ ክኸፍል ድልው ምህላውን ዘጠራጥር ኣይኮነን” ኢልካ ክምለስ ይካእልዮ። ዝያዳ ንምብርህ ግን፡ ወኪል ጋዜጠኛ መጽሔት ዘመን ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ምስ ዝነበሩ 3 ኣቦታትን ኣዲታትን ካብ ዝገበር ቃለ ምሕትት ቆንጢርና ክንሕብር። ንድሕነቶም ክብሃል ሰምዖን ቐሽቶምን ብምዕቃብ፡ እቲ ገላጺ ብሁላቶም ጥራሕ ክንጠቅሱ፡-

ካብ 65-70 ዝዕድሚኦን ኣደ፡ ካብ ሓማሴን፡- “ሰብኡትና፣ ደቅናን ጥሬትናን ዝሃብናዮ ገድሊ፡ ከምዚ ገይሩ ክጸወተልና ኢሉ ዝገመተ ኣይነበረን። ወይለይ ኣደኻ! ዘዝበቐሉ ደቅና እናመንጠለ ኣጥፊእዎም፤ ጥራይ ኢድና የትርፈና ኣሎ። ኣብ ከባቢ ኣስመራ ብምህላውና ድዩ እንድዲ፡ ናይ ሕርሻ መሬትና እናሸጠ ይበልዖ ኣሎ። ሕጂ ከኣ እነወልካ፡ ነታ ናብ ባሕሪ ወሪድና ሓሪስና እንበልዓ ዝነበርና ከልኪሉና፡ ብጥምጃት ክንሃልቕ ጨኪኑልና ኣሎ። እቲ ካብ ኩሉ ገሪምና ዘሎ ከኣ፡ ነዚ ኩሉ ባሕሪ ወሪዱ ዝዕንገል ዝነበረ ህዝቢ ሓማሴን ከልኪሉ ክብቅዕ፡ ማል ጀነራላቱ ግን ኣብኡ ይጓዕዖ ምህላውንዮ። ህዝቢ ኣጥምዮ፡ ንዓታቶም ሓዘኡሎም። ሑሉፍ-ሓሊፉ ከኣ፡ እተን ዝርከባን ገንዘብና ሃገሩ፡ ኣብ ወርሒ-ወርሒ ዓቂኑ ብዝሃበና መቐኒን ክንነብር ኣዊጁ። ህዝቢ ኤርትራ መዓትዮ ወሪድዎ ዘሎ።”

ካብ 55-60 ዝዕድሚኦም ኣቦ፡ ካብ ኣክለጉዛይ፡- “ህዝቢ ኤርትራ ዘይኢዱ፡ መላኺ ኣጋጢሞም። ካን ንዓቕኑ ከኣ። እታ ዝብላናን ዝገብረናን ጨኒቕዎ። እቲ ኩሉ ኣብ ልዕሊና ክገብር ዝጸንሐ ክፉእ ዊሕድዎስ፡ ሕጂ ከኣ እነህለ ሰልፊና ሃገርዎ። ንሱ ያኢ ዓዓቂኑ ክህበና። ገይርዎ ከኣ። ንቡር ውራይ ንክንገብር፡ ካብ'ቲ ኣብ ባንኪ ዝሃገር ገንዘብና ክንሕንሸሽኻ ዘይፍቀደልና። ኣብ'ቲ ውራይ እንገብር ወጻኢታት ዝርዝር ዝሓዘ ወረቐት ሒዝና ናብ ኣስመራ ኬድና ክነጽድቕ፤ ዝገመድ

ጐሚደም ቀኒሶም ምስ አጽደቆልናዮ፡ ባንኪ ኬድና ከነውጽእ ዝፍቀደልና። እተን ዝተፈቐደልና ገንዘብ ኣብታ ዘእተናዮ ወረቐት ከምዝዋዓላ ንከረጋግጹ ከአ ድሓር ንሕተት። እቲ ጋዶ ኮይኑ ዘሎ ግን፡ ህዝቢ'ውን ነቲ ምልኪ ምልማዳዮ። እቲ መንግስቲ ንዝዘበሎ ዘበለ ሰቕ ኢሉ ዝቐበል ኮይኑ። ኣንታ ኣይውረድ'እንበር፡ እቲ መንግስቲ፡ ሎሚ ሓሓደ ኢድኩም ክቐርጸኩም ስለዝኾንኩ፡ ተቐራብኩም ጽንሑኒ" ኢሉ እንተዝእውጅ፡ ኩሉ ኢዱ ጠል ኣቢሉ ምወጻ። ምዃን ህዝቢ እንታይ ዓቕሚ ኣለዎ። ህዝቢ ህጡር መራሒ እንተረኸበ እንዳኣሉ ዝገብር። ህዝቢ በብውልቁ ብዒሕን ዓሕን ከብዱ ተነፊሑዮ። ነንሕድሕድና ከአ ከይንትኣማመን ገይሩናዮ። ፋሕ ፋሕ ኣቢሉና። እዞም ኣብ ደገ ዘለኹም ከአ ከይትገላግሉና ኣቢኹም። ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ዘሎ ህዝቢ፡ ዝገላግሎ ሓይሊ ኢዩ ዝደሊ ዘሎ። እንተትብገሱስ ኩሉ ናባኹም ምፈሰስ ነይሩ"።

65 ዝዕድሚኦም ኣብ ካብ ሰራዮ፡- “መንግስቲ ማለት ጻሳዮ። ህዝቢ ከአ ኣባጊዕ። ጻሳ ንኣባጊዑ ብሰላም ወፊረን ከአትዎ፡ ወኸርያ ከአ ከይትጻወተለን ይሕልወን። መንግስቲ ከአ ንህዝቡ ከምኡዮ። እንተዚ ናይ ሃገርና ነገር ግን፡ ግምጥልሽ ኮይኑ። እቲ ጻሳ(ባዕሉ እቲ መንግስቲ) ወኸርያ ኮይንዎ። መጻወቲ ገይርዎ። ንህዝቢ ኤርትራ እቲ ዝሓሰመ ጸላኢኡ ጻሳኡዮ። እቲ መንግስቲ ባዕሉ። እነሆልካ ድኣሲ፡ ህዝቢ ዝተረፎ ዮብሉን ዛንዛን ኢሉ እዩ። እግዛእብሄር ከቐርረልና ካብ ምምህላል ሓሊፍና እንታይ ክንገብር ኢልካና”። ——— ክብሉ ይገልጽዎ።

ስለዚ ብዘይካዮም፡ ቡቲ ስርዓት ቀጥታዊ ተጠቀምቲ ዝኾኑ ዕማኾ ዘይመልኡ ዉሑዳት፡ ኩሉ ዉጹዕ ህዝቢ ኤርትራ (ኣብ ውሽጥን ወጻእን)፡ ኣብ ልዕሊ'ቲ ስርዓት ዘለዎ መሪር ቁጥጥን ተቐውሞን ኣብ'ቲ ዝበረኸ ጥርዙ በጺሑዮ። ገባቲ ስርዓት ህግደፍን ኩሎም ናይ ጭቕና ማሕውራቱን ክውግዱሉን ለውጢ ክርእይን ዘለዎ ድልዎት ዝላዓለዮ። እቲ በኩሩ ዘሎ፡ ነዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ማዕበላዊ ተቐውሞ ሓፋሽ ኣሰሚሩን ኣዋሃሂዱን ዝመርሕ ሕቶ ህጡር መሪሕዮ። ህዝቢ ኣብ ዝላኣኾ ሃገራዊ ውራይ ዝውዕልን ካብ'ቲ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ኣንጸላልዮ ዘሎ ረግሲ ህግደፋዊ መዓት ዝገላግሎን መሪሕ ውድብዮ ዝጸበ ዘሎ። እዚ ናይ ብቐዕ መሪሕ ዉድብ ሕቶዚ ከአ፡ እቲ ካብ ዓንተብ ኣትሒዙ ንሰውራና ከሳቕዮ ዝጸንሐን መሊኡ ዘይተፈትሐ ዘሎ ሕቶዮ።

ነዚ ክሳዳዊ ሕቶ ሰውራና ዝኾነ ሕቶ መሪሕ ውድብ ብብቐዓት ንምምላስ፡-

- ዉሕስነት ዘለዎ ሰላም ቀጻልነት ዘለዎ ሃገራዊ ልምዓትን ንቐሕ ተሳትፎ ሓፋሽ ዘአንግድ ደሞክራሲን ብምስፋን ኣብ ምትእምማን ብሄራዊ ብዝሒነት ህዝብታት ዝሰረተ ስሙር ኤርትራዊ ሃገርነት ራእይ ምጭባጥ የድልይ።
- መሰረታዊ ዕላማታቱ ድማ፡-
 - ልእላዊ ክብረትን ወሳንነትን ሓፋሽ ምእማንዮ። ሓፋሽ ህዝብታትና ዘይተጓደለ ሰብኣውን ደሞክራሲያውን መሰል ዜጋታት ጥራሕ ዘይኮነ ናይ ብሄራዊ ህዝብታትና ከማዊ ብሄራዊ መሰል ርእሰ ውሳኔኦምን ንከረጋገጹም ምቕላስዮ። ኣብ ኩሎም ወሰንቲ ሃገራዊ ጉደያቶም ንቑሕን ወሳንን ተሳትፍኦም ንከረጋገጹም ምቕላስዮ።
 - ንቐሕ ተሳትፎን ረብሓን ሓፋሽ ማእከሉ ዝገበረ ምንጪ ስልጣን ሓፋሽ ህዝቢ ባዕሉ ምዃኑ ብምእማን ረብሓ ሓፋሽ ማእከሉ ዝገበረን ብንቐሕ ተሳትፎን ድምጹን ኣቢሉ ፌዴራላዊ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ንምትካል ምቕላስ።
 - ነዚ ክውን ንምግባር ድማ ብደሞክራሲያዊ ኣረኣእያን ብደሞክራሲያዊ ናይ ኣሰራርሓ ባህልን ዝጉልበተ ስጡም ውደባ፡ ብብቐዑን ውፍይን ኣመራርሓ ብምጉልባት መድረኽ ንዝሓቶ ጠለባት ብብቐዓትን ቅድሚት ተሰሊፉን ብምምላስዮ ዝረጋገጽ።

ዉድብና ኤሰደለ፡ ነዚ ክሳዳዊ ሕቶዚ ብብቐዓት ንምምላስ ኣብ ዝካየድ ቃልሲ፡ ቅድሚት ተሰሊፉ ግቡኡ ንክገብር ዝቃለስ ዘሎ ውዳብዮ።

ተንታኒ ሓተታ

እዚ ዓምዲ'ዚ፡ ኣብ ውዕወዕ ሃገራዊ ጉዳይ፡ ትንታኒታት “ዘመን” ዝወሃበሉ ዓምዲ'ዩ።

ግንቦተ-ሰነ ዓመተ 2016፡ መሪር ቁጠዕ ህዝብታት ኤርትራ ኣንጻር ስርዓት ህግደፍ፡

ኣብ ዝለዓለ ጥርዚ - ንኣርነት

ነዘን ክቡራት ወርሓት ግንቦተ-ሰነ ከም ሃገራዊ በዓላት ብክብ ዝበለ ድምቀት ክንዝክረን ካብ እንጅምር እነሆ 25 ዓመታት ኮይኑ። ሎም-ዘመን ከኣ ንመበል 25 ዓመት ዘኪርናየን ውዲልና። 25 ዓመታት መመላእታ፡ መንግስቲ ህግደፍን ህዝቢ ኤርትራን ኣብ ክልተ ዘይቃደዉ ጫፋት ኮይንና ድማ ኢና ክንዝክረን ጸኒሕናን ዘለናን። ሕማቕ ናይ ታሪኽ ኣጋጣሚ ኮይኑ እቲ ምስ ምውጋድ ባዕዳዊ መግዛእቲ፡ ግዚያዊ ልዕልነቱ ዘረጋገጸን፡ ንፖለቲካዊ ሜዳ ኤርትራ ዝባሓተን ውድብ ህግኣኡ/ህግደፍ፡ ህልም ዝበለ ጸረ-ህዝቢ፣ ጸረ-ደሞክራሲ፣ ጸረ-ሰላምን ጸረ-ምዕባለን ስርዓት ተኸሊ። ካብዚ ድሑር ጸረ-ህዝቢ ባህርያቱ ተበጊሱ፡ ከብዕለንን ክዝክረንዩ ጸኒሑን ዘሎን። ንገባቲ ጸረ-ህዝብን ጸረ-ምዕባለን ስርዓቱ ብዘገልግል ኣገባብ ከኣ ክዝክረን ክሸሕጠለንዩ ጸኒሑን ዘሎን። ናይ ፖለቲካዊ ስልጣን መኪና (political machinery) ገቢቱ ብምዕትዓት፡ ኣብ ልዕሊ ህዝብታት ኤርትራ ካብ ዘለዎ ክቱር ንዕቀት ተበጊሱ ንህዝብታትና ንሱ (መንግስቲ ህግኣኡ/ ህግደፍ) ዓቂኑ ካብ ዝሃዖም ወጻኢ ክሓሰቡን ክዛረቡን ክገብሩን ዘይፈቕድ ስርዓት ተኸሊ። ለኪዑ ካብ ዝሃዖም ወጻኢ እንተተዛሪቦምን እንተተንቀሳቂሶምን ከኣ፡ ባቲ ፋሽስታዊ ናይ ስልጣን መኪናኡ ክጥሕኖምዩ ጸኒሑን ዘሎን። ሰብኣዊ ክብረቶም ቀንጢጡ ድማ፡ ብኣለንጊ ድኽነትን ውርደትን ክቅጥቅጦም ጸኒሑን ኣሎን። እንሆ ከኣ ኣብዚ እዋንዚ ኤርትራን ህዝባን ኣብ መንጎ ሞትን ሕዩትን ክሳሓጉን፡ ከቢድ ናይ ብርሰት ኣደጋ ከንጸላልዎምን ገይሩ ኣሎ። መራሕቲ ስርዓት ህግደፍ፡ ነዘን ክቡራት በዓላት ክዝክርዎን እንከለው፡ ሰብኣዊ ክብረት ዜጋታት ኣሕሲሮም ንክገዝኡ፤ ልኡላዊ ክብረት ህዝብታት ንክዋርዱ፤ መጻኢ ዕድል ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ኣጸልሚቶም ብናይ ድኽነት ኩርማጅ ንክገርፍዎ ዓሊሞምዮም ዝዝክርዎ። ንክቡር ተልእኾዘን በዓላት ከሕሰሩን ከዋርዱንዮም ዝውዕሉ።

ደለይቲ ፍትሕን ማዕርነትን ህዝብታትና ድማ፡ ባቲ ሓቀኛ ተልእኮኣንዮም ዝዝክርዎን። ሕድሪ ናይቶም ንኣርነትን ፍትሕን ዝሓለፉ ሰማእታት ኣብ መፈጸምታኡ ንከብጽኡን፡ ናይ ቃልሰን ጽንዓትን ሰንቂ ንክዓጥቁን ቃል ዝኣትውለንን ቃሎም ዘሕድሱለንን ዕለታትዮን። ህዝቢ ኤርትራ (ሎም-ዘበን 2016) ነዘን ክቡራት በዓላት ክዝክረን እንከሎ፡ ካብቲ ዝሓለፈ 25 ዓመታት ዘዋህለሎ ንቕሓት ሰማይ ዓሪጉ፡ ካብ ስርዓት ህግደፍ ዝኸፍእ ጸላኢ ከምዘይብሉ ምግንዛቡዮ። ፖለቲካዊ ሓርነት ዜጋታትን ልእላዊ ክብረት ህዝብታትን ኤርትራ ዘሕሰረን ዘዋረደን ናይ ርሑቕ ጸላኢ ከምዘይብሉ ብምግንዛብ፡ እንኮ ደመኛ ጸላኢኡ ወዲ ሃገሩ ስርዓት ህግደፍ ምኳኑ ዘረጋገጸሉ ኩነታት ምፍጣሩዮ። ነዚ ቀንዲ ደመኛ ጸላኢኡ ዝኾነ፡ ናይ ድኽነትን ዕንወትን ሓይሊ ስርዓት ህግደፍ ንምውጋድን፡ ህላወን ቀጻልነትን ኤርትራን ህዝባን ንምውሓስን ከኣ ድርብ ንቕሓትን ናይ ቃልሰ ቁጥዕን ብምዕጣቕ ውድብ ንቕሎኡ ንኣርነት፡ ቃል-ኪዳን ዝኣሰረሉ ዕለታትዮ ገይሩ ዘኪርዎን ውዲሉ። ግንቦተ-ሰነ 2016 ግን፡ ንሱ ጥራሕ ኣይኮናን ኣኣንጊደን። ናይ 25 ዓመታት ውህሉል ዘሰቕቕ መግዛእቲ ስርዓት ህግደፍ ብዝፈጠሮ፡

1. ካብ 25-28 ግንቦት 2016 ብሰንኪ ፋሽስታዊ መግዛእቲ ህግደፍ እግርም ናብ ዝመርሖም ሃጽ ኢሎም ክጠፍኡ (ክሰደዱ) ክብሉ፡ ከባቢ 700 ዜጋታትና ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ጥሒሎም ዝሃለቑሉ ሕማቕ ትርኢትውን ኣእንጊደንዮን። ህዝቢ ኤርትራ ከኣ ብኣዘን ተኾምቲሩ ዝሓለፈን ወርሓትዮን።

እቲ ብድኸነት፣ ብሓዘንን ውርደትን ህዝቢ ኤርትራ ዝፍላህ ስርዓት ህግደፍ ድማ፡ ቅጭጭኳ ኣይበሎን። ህዝብና ግን ብሓዘንን ድርግሞን ጥራሕ ዝሓለፈን ወርሓት ኣይነበራን። ኣብ ልዕሊቲ ናይ ኩሉ ጸገማቱ ጠንቂ ዝኾነ ስርዓት ህግደፍ ዝነበሮ መሪር ቁጥፀን ነድርን፡ ተወሳኺ ነጻዲ ኮይንዎ፡ ካብ ህግደፍ ዝግቢ ጸልኢ ከምዘይብሉን ንክብርሶ ዝጨከነ ስርዓት ምዃኑን ኣጸቢቐ ከለልዮ ኮይኑዮ። ብሰውራዊ ቅልጽሙ ንክድምሰሶ ከኣ፡ እቲ ቃልሲ ዝሓቶ ዘበለ ዋጋ ንክኸፍልን ቅርቡነቱ ንክረጋግጽን ናይ ቃልሲን ዓወትን ቁጥፀ ኣስኒቕዎዮ።

II. ስርዓት ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ክፍጽሞ ዝጸንሐን ዘሎን ዘይተኣደነ ግፍዕታትን ነውርታትን ደረት የብሉን። ኣዕናዊ ሳዕቤናቱ ከኣ ነቶም ቀንዲ ግደያት ህዝብታት ኤርትራ ጥራሕ ዘይኮነ ንክባብን ዓለምንውን መዛረቢ ኮይኑ ጸኒሑን ኣሎን። ክፍጽሞ ዝጸንሐ ወራራት፣ መሰል-ርእሱ-ውሳኔ ህዝቢ ኤርትራ ምስ ዘይኣምኑ ሓይልታት ትምክሕቲ ኢትዮጵያ ክገብሮ ዝጸንሐን ዘሎን ነውራም ልፍንቲ፤ ግብረ-ሽበራዊ ተግባራትን ምስ ጉልባቦም ዝቐልፀ ጥሩፋት ሓይልታት ከካይዶ ዝጸንሐ ጽምዶታትን፡ ናይ ከባቢና (ዞና) ዓለምን ስግኣትውን ኮይኑዮ ጸኒሑ። ብድምር ምኽንያታቱ ከኣ ውድብ ሕቡራት መንግስታት (ው/ሕ/መ)ውን ኣቐልፀ ክገብረሉዮ ጸኒሑ።

ኣብ ዝሓለፈ 2ተ ዓመት፡ ው/ሕ/መ ዘቐማ መርማሪት ኮምሽን ሰብኣዊ መሰላት ኣብ ኤርትራ፡ ዓሚቕ መጽናዕቲ ብምክያድ፡ ኣብ ኤርትራ ንገበን ኣብ ልዕሊ ሰብኣውነት ዝምጥን ግፍዕታት ይፍጸም ምህላው፤ እዚ ገበናትዚ ዝፍጽሙ ዘለዉ ከኣ እቲ ስርዓትን ልእኻቱ መራሕትን ምዃኖምን፤ ኣብ ቅድሚ ኣህጉራዊ ቤት ፍርዲ ገበነኛታት (ICC) ቀሪቦም ፍርዶም ክረኽቡን ክቕጽዑን ከምዝግባእ ዝእምት ጸብጻብ ኣቐሪቦዮ። እዚ ናብ ባይቶ ሰብኣዊ መሰላት ው/ሕ/መ ቀሪቡ ብሰፊሕ ተቐባልነት ዝጸደቐ ጸብጻብ ከኣ፡ ኣብዚ ታሪኻዊ ወርሓት ግንቦተ-ሰነ 2016 (ብዕለት 21 ሰነ 2016) እዩ ነይሩ። እዚ ታሪኻዊ ዓወትዚ፡ ናይቲ ደላይ ለውጢ ህዝቢ ኤርትራ ዓወት ክኸውን እንክሎ፡ ነቲ ገበነኛ ስርዓት ህግደፍን ሸፋቱ መራሕቱን ድማ ዲኖ ህበይ ክኸደኑ፣ ክዋረዱን ርእሶም ከድንኑን ዝገብር ስዕረትዮ።

እዚ ዓወትዚ ንህዝቢ ኤርትራ ዝሃቦ ተወሳኺ ዓቕሚ ኣለዎ። ነቶም ብዘይፍለጥ (ተደናጊሮም) ንስርዓት ህግደፍ ክድግፉ ዝጸንሑ ውጽዓት ደቂ ህዝቢ ኤርትራ፡ ኣብ ጎኒቲ ህዝቢ ኤርትራን ዓለምን ዝተነወርዎ ስርዓት ህግደፍ ምጽንሖም ክግንዘቡን፡ ደው ኢሎም ክሓስቡን ዝገብርዮ። ነቶም ደለይቲ ለውጢ ህዝብታት ድማ፡ ሰፊሕ ናይ ቃልሲ ዲፕሎማሲያዊ ጸጋ ዝፈጥረሎም ባይታ ኣጣጢሑ ኣሎ።

III. ታሪኻዊ ወርሓት ግንቦተ-ሰነ 2016፡ ሰፊሕ ህዝባዊ ማዕበል ደለይቲ ለውጢ ህዝብታትና ኣንጻር ስርዓት ህግደፍ ዝተራእየሉ ወርሓትውን እዩ። እቲ ቁጥፀኡ ኣንጻር ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ሰማይ ዝዓረገ ህዝብና፡ ኣብ ቅርፅታት ጀኔቫ እስራኤልን ኢትዮጵያን ብዓሰርተታት ኣሸሓት ወጺኡ ማዕበላዊ ሰለማዊ ሰልፍታት ዘካየደሉ እዋንውንዮ። “ጭቆና፣ ብርሰትን ውርደትን ህዝቢ ኤርትራ ይኣክል! ሞት ንስርዓት ህግደፍ! ገበነኛታት መራሕቲ ህግደፍ ናብ ፍርዲ!” እናበል፡ ዝዋግለሉ ታሪኻዊ መዓልታት እዩ ነይሩ። እዚ ማዕበላዊ ሰለማዊ ሰልፍታትዚ ዘረጋገጸ ሓቂ እንተሃለወ፡ ህዝብና ንለውጢ ዘለዎ ባህጊ ኣብ ዝላዓለ ጥርዙ በጺሑ ምህላው ዝምስክርዮ። እቲ ንለውጢ ዝካየድ ቃልሲ ድማ፡ ኣንጻርቲ እንኮ ደመኛ ጸላኢ ህዝቢ ኤርትራ ዝኾነ ስርዓት ህግደፍ ክቐንዕ ከምዝግባእ ዘርእዮ። ድልውነት ናይ ህዝብና፡ እቲ ቃልሲ ዝሓቶ ኣድላዪ መስዋእቲ ንምኽፋል ቁሩብ ምህላው ዘርእዮ ምስክርዮ። እዚ ድማ ኣብ ኤርትራ ለውጢ ንምምጻእ ኣብ ዝግበር ቃልሲ፡ እቲ ሰውራ ዝሓቶ ወድዓዊ ባይታ ምሒር በሲሉ ምህላው ዘረጋገጸ ሓቂዮ። እዚ ከኣ ዓቢ ተወሳኺ ዓወት ንህዝብታት ኤርትራዮ።

IV. እዞም ኩሎም ዓወታትዚኣቶም ተደሚሮም ዘረጋገጹም ነገር እንተሃለወ፡ ህዝብታትና ካብ ጭቡጥ ፖለቲካዊ ተመኲሮኦም ብዘዋህሉዎ ትምህርቲ ዝተረኸበዮ። ንሱ ድማ እዚ ዝሓለፈ 25 ናይ ናጽነት ዓመታት ብሓደ ወገን፡ ዘስካሕክሕ መግዛእቲ ስርዓት ህግደፍ ከኣ ቦቲ ካልእ ወገን፡ ዝፈጠሮ ማዕበላዊ ቁጥፀ ህዝብታትዮ። ንህዝብን ሃገርን ኤርትራ ካብ ህግደፍ ዝኸፍእ ደመኛ ጸላኢ ንላዕሊ

ከምዘይብሎም፤ አብ ህላወን ቀጻልነትን፣ ኣራዊት ስርዓትን፣ ህዝብታትና ካብ ሕግቕ ናብ ዝኸፍኦ ድቕድቕ ጸልግት ዘእተዎም ስርዓት ምዃኑ፤ ኣንጻርዚ ጸረ-ህዝቢ ስርዓትን፣ ናይ ምቅላስ ጉዳይ ድማ፣ ንህላወን ቀጻልነት ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ዝግበር ናይ “ኣፍ ኣርክቡ” ዕማም ምዃኑ ዘግሃደ ትምህርቲ ብምሃብ ዝተፈጥረ ንቕሓትን፣ እዚ ከኣ፣ ውጽዕ ህዝቢ ኤርትራን ገባቲ ስርዓት ህግደፍን ተቐራሪጾም ከምዘለው ዘርኢ ሓቂን።

እቲ ወድዓዊ ኩነታት ክንድዚ በሲሉን ሓሊፍዎን ኣሎ። ፍኑው ተቓውሞን ሰለማዊ ሰልፍታትን ደለይቲ ለውጢ ማዕበል ፈጠሮም ኣለው። ነዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ብሱል ወድዓዊ ባይታ፣ ብሱል በዓል ቤታዊ ዓቕሚ ከምዝሓትት ከአ ታሪኽ ሰውራናውን ደጋጊው ምሂሩናዮ። ቅኑዕ መስመር ዝጨበጠ፤ ኣብ ወሳኝነትን ንቕሕ ተሳትፎን ሓፋሽ ዝኣምን፤ ብደሞክራሲያዊ ናይ ኣሰራርሓን ባህልን ዝተሃንጸ ስጡም ደሞክራሲያዊ ውደባን፤ ብብቕዕን ውፋይን መሪሕነት ዝተደንፍዐ መሪሕ ውዱብ (በዓል ቤታዊ ዓቕሚ) ይሓትት ኣሎ = እዚ መድረኽ።

ሕቶ ቅኑዕ መሪሕ ውድብ ክሳዳዊ ሕቶ ኩሉ ሰውራናዮ። ስለዚ ከአ ክሳዳዊ ሕቶ ሰውራናውን፣ እዚ ክሳዳዊ ሕቶዚ ብብቕዕነት ብሰንኪ ዘይምምላሱ፣ ኣብ ቀዳማይ ምዕራፍ ሓርነታዊ ሰውራና ዘኸፈለና ከቢድ ዋጋ፣ ታሪኽዚ ዝሓለፈ 25 ናይ ናጽነት ዓመታት መስኪርዎ ኣሎ = ነዚ እንርእዮ ዘለና ኣራዊት ውድብን መንግስትን ህግደፍዮ ወለዱ። ሕጂውን እንተኾነ እነሆ ዋጋ ከኸፍለና ይርከብ። ቁጥዑ ህዝብታትና ኣንጻር ገባቲ ስርዓት ህግደፍ፤ ሰራሕ ህዝባዊ ተቓውሞን ናይ ለውጢ ባህግታቱን፤ ህዝብታትና ሰውርኣም ዝሓቶ ዋጋ ንምክፋል ዘለዎም ቅርብነትን ሰማይ ዓሪጉ ኣሎ። ግን ድማ ነዚ ከምዚ ዝኣመሰለ ብሱል ወድዓዊ ናይ ቃልስን ዓወትን ኩነታት፣ ናብ ረብሓ ህዝብና ከውዕል ዝኸእል፤ ንንቕሕን ወሳኝነትን ተሳትፍኣም ዘእንግድ፤ ህዝብና ኣሚኑ ዝልእኮን ህዝቢ ኣብ ዝላኣኹ ሃገራዊ ውራይ ዝውዕልን፣ ብቕዕ መሪሕ ውድብ የድልዮ ኣሎ።

ህዝብና፣ በቲ ንቕሓት ሓፋሽ እናኣገተመን ንንቕሓት እናጨፍለቐን ዝገበለ ውድብ ህግሓኤ/ህግደፍ ኣንቢሩሉ ዝጸንሐ የዋህ እምነት ዝተጠልመ ህዝቢዮ። በዚ ጥልመትዚ ዝተሳናበደ ህዝቢዮ። ካብ ጭቡጥ ፖለቲካዊ ተመክሮኡ ብዝረኸቦ ትምህርቲ፣ ካብ ስርዓት ህግደፍ ዝኸፍኦ ጸላኢ ከምዘይብሉ ኣብ ዝተገንዘበሉ ኣብዚ እዋንዚ ከኣ፣ እቲ መሪር ዋጋ ዘኸፈሎ ስኽፍታኡ ኣብ ቦቱኡ ኣሎ። ነዚ ጭቡጥ (ህልው) ስኽፍታኡ ዝያዳ ዘጋድድ ድማ፣ ህልው ኩነታት ደምበ ተቓውሞ ሰውራናዮ። በቲ ሓደ ወገን ምብዝሓን ምርባሕን ውድባት፤ በቲ ካልእ ወገን ድማ ዛሕዛሕ ዝበለን ዘይሰመረን ፖለቲካዊ ሂወቶምዮ። ህልው ብዝሓት ውድባት ደምበ ተቓውሞ ሰውራና፣ ነቲ ካብ ህዝብታትና ክልዓል ዝጸንሐን ዘሎን ደሞክራሲያዊ ሕቶ ሓድነትን ጥምረትን ጭቡጥ ምላሽ ብምሃብ፣ ኣብ ሃገራዊ ውራይ ክውዕልን ካብኡ ዝጥለብ ውፋይ ህዝባዊ ጽምዶ ክሳሰልን ዘይምብቕዑ፣ ንሻቕሎቱን ስኽፍታኡን ዝውስኸምበር ዝንክየሉ ኣይኮነን። እዚ ድማ፣ ኣብ ልዕሊ ደምበ ተቓውሞኡ እምነት ክስእንን (ክሳብውን ክቕብጸም) ኣብ ጎጥም ከይዓስልን ክገብር ይርከብ። ኩነታት ሃገርና ከኣ፣ ህዝብን ሃገርን ካብ ህግደፍታዊ ናይ ብርሰት መዓት ንምድሓን ናይ ”ኣፍ ኣርክቡ” ኩነታት ምዃኑ፣ ነቲ ክሳዳዊ ሕቶ ሰውራና ዝኾነ ሕቶ ብቕዕን ዱልዱልን መሪሕ ውድብ ብናይ “ኣፍ ኣርክቡ” ናህሪ ክዓኩኽ ዝጥለበሉ ዘሎ ኩነታትዮ።

ነዚ ክሳዳዊ ሕቶ ሰውራና ዝኾነ ሕቶ ብቕዕን ዱልዱልን መሪሕ ውድብ፣ ብመጠንቲ ናይ “ኣፍ ኣርክቡ” ናህሪ ንምምላሽ ዝክየድ ቃልሲ፣ ንጽባሕ ዘይብሃለሉ፣ ናይ ሎም ሕቶ ካብ ኮነ፣ ክውን ንምግባሩ።

- ታሪኽን ተመክሮን ሕሉፍ ሓርነታዊ ሰውራ ህዝብና ብግቡእ ምግምጋምን የድልይ። ናይ ውድቀት ተመክሮኡን ድኽመታቱን ብግቡእ ምልላይን፣ ካብኡ ክርከብ ዝኸእል ትምህርቲ ክሕፈስን ይግባእ። ንዝጸንሐዎ ኣወንታዊ ጎንታት ኣላሊኹ፣ ብዝተጠናኸረ መንገዲ ንምውራሱን ናብ ወሎዶታት ዝሰጋገረሉ ኩነታት ምፍግር ይግባእ። ንህልው ኩነታት ሃገርን ህዝብን ኤርትራ ወድዓውን ብሱልን

ገምጋም ከካይድን፣ ናይ ሓይልታት አሰላልፋ ንጹርነት ክቐየስ ምግባር'ውን ናይ ሎም ዕማምና'ዩ። እዚ ከኣ ንዱልዱል መበገሲ፡ ዘተኣማምን መሰረት ምኳኑ ክዝንጋዕ ኣይግባእን።

• ካብ'ዚ ቀጺሉ ዝመጽእ ካብ'ቲ ዝግበር ወድዓዊ ገምጋም ዝነቀለ ቅኑዕ ህዝባዊ መስመር ምጭባጥ'ዩ። ኣብ ወሳኝነትን ልኡላዊ ክብረትን ህዝብታትና ኣጽኒዑ ዝኣምን፤ ንንቕሕን ቀጥታውን ተሳትፍኦም ዘተኣናግድ፤ ንህላውን ቀጻልነትን ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ክብሃል፡ ኣንጻር ስርዓት ህግደፍ ዝካየድ ወዕወዕ መድረኻዊ ሕቶ ህዝብና ብግቡእ ዝምልሽ ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ክጭብጥ ይግባእ። ብሰውራዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ዝተሃንጸ ስጦም ውድብ፤ ነቲ ኣጋጢሙና ዘሎ ጸንኩር መድረኽ ዝጠልቦ "ኣፍ ኣርክቡ" ዝምጥን፤ ብዝተጠናኸረ ብቐዕን ውፉይን ኣመራርሓ ዝተሃንጸ፤ ህዝቢ ኣብ ዝላኣኽ ቀዳምነት ሃገራዊ ውራይ ዝውዕል፤ መሪሕ ውድብ ንክዓኩኽ ክጉልብትን ንጠልብ ኣለና።

ህልው ኩነታት ህዝብን ሃገርን ኤርትራ ቦቶም ዝሓለፉ ተበራረይቲ ጨካናት ገዛእትን ብፋሽስታዊ መግዛእቲ መንግስቲ ህግሓኤ/ህግደፍን ዝባኑ ተፋሕራሕቶ'ዩ። ሰልክዮ'ዩ። ድሕሪ ውድቀት ስርዓት ህግደፍ፡ ካልእ ጸረ-ደሞክራሲ ዝሸከምን ዝኸእልን መንኲብ የብሉን። ስለ'ዚ ምስ'ቲ ምሒር በሲሉ ዘሎ ወድዓዊ ኩነታት ሃገርና፡ እዚ ክሳብ ሕጂ ቦኸሩ ዝጸንሐን ዘገት ዘሳቕዮ ዘሎን በዓል ቤታዊ ሕቶ ብቐዕ መሪሕ ውድብ ብዘተኣማምን መንገዲ ብምምላሽ፡ ኩሉ መደያዊ ኣደራዕ ህዝብና ክኣኸሎ ኣለዎ። ውድብና ኤስደለ ከኣ፡ ነዚ ክሳባዊ ሕቶ'ዚ ብዘተኣማምን ንምምላስ ኣብ ዝካየድ ምዑት ቃልሲ፡ ቅድሚት ተሰሊፉ ብሙሉእ ዓቕሙ ክረባረብ'ዩ።

ፋሽስታዊ መግዛእቲ ስርዓት ህግደፍ ይኣክል! ኣብ ኅኒ ቅኑዕ ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ብምስላፍ፡ ንቐሕ፡ ወዱብን ዕጡቕን ቃልሲ ንምክያድ ንለዓል!

“ኣደ ጸጉራ ብድርሙሙ፡ እቲ ድርማም ከይተፈትሐ፡ ካልኣይ ክትድርመም?!--- ኣደ ብኸርምይታ፡ በቲ ቀዳማይ ከይተደበሰት ወዑይ ሓዘን ክትርዳእ?!--- ኣሕዋተይ፡ ሎሚ ዘይወጸ፡ ሎሚ ንመሰልን ሓቕን ዘይወጸ፡ ብሂወቱ ዘሎ ራሳ ጥራሕ'ዩ” ኣድሓት ገብርኤል

ህዝቢ ኤርትራ ትእምርቲ ምዑት ቃልሲን ጸንዓትን ኮይኑ፡ ንዝወረድዎ ተባራረይቲ ባዕዳውያን ገዛእቲ ኣረብሪቡ ዝሳገረ ህዝቢ ምኳኑ ታሪኽ ዘግህዶ ሓቂ'ዩ። ልኡላውነት ሃገርና ኤርትራ ካብ ዝረጋገጸ ከኣ እንሆ 25 ዓመት ደፊኑ ኣሎ።

እንተኾነ ግን እቲ ምስ ምውጋድ ባዕዳውያን ገዛእቲ፡ ንዝረኸቦ ጊዚያዊ ልዕልነት ተጠቐሙ፡ ንፖለቲካዊ ስልጣን ኤርትራ ዝገበተ ውድብ ህግሓኤ/ህግደፍ፡ ጸረ-ደሞክራሲን ጸረ-ሰላምን በረኸኛ ስርዓት'ዩ ተኸሉ። እንሆ ከኣ፡ ብሕጊ ኣራዊት ክገዝእ ጸኒሐን ኣሎን። ትንፋስ ብዘይህብ ኣዕናዊ ስርዓቱን ናይ ጭፍጨፋ መሓውራቱን ድማ፡ ኣብ ልዕሊ ህዝብን ሃገርን ኤርትራ፡ እቶም ሕሱማት ባዕዳውያን ገዛእቲ ይገብርዎ ካብ ዝጸንሐ ነውርታት ዝኸፍኡ፡ ሓሳራ-መከራ ከውርድ መሬት ይዓርብ ኣሎ።

ጸረ-ሰብኣዊ ፍጡር ስርዓት ህግደፍ ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ካብ ዘለዎ ክቱር ንዕቀት ዝብገስ፤ ንህዝብን ሃገርን ኤርትራ ብዘይ ሕግን-ድግን ዝገዝእ፤ ንህዝቢ ኤርትራ ብጅምላ ከም ብሕታዊ ንብረቱ (ኣቕሓ) ብዘርኢ ጽዮፍ ስርዓቱ፡ ሰብኣዊ ክብረት ዜጋታትና ኣሕሲሩን ኣዋሪዱን ክገዝእ ይርከብ። ኣብ ልዕሊ ህዝቢ ኤርትራ ብሓፊኻ ኣብ ልዕሊ መንእሰይ ኤርትራ ድማ ብፍላይ፡ ፋሽስታዊ ናይ ማሕበራዊ ምህንድስና ተግባራት ብምፍጻም ብጊላዊ ኣገዛዝኣኡ፡ ሃገር ከብርስ ዝርከብ ስርዓት ምኳኑ ጭቡጥ ተመኲሮ እዚ ዝሓለፈ 25 ናይ ናጽነት ዓመታት ኣግሂድዎ ይርከብ። ሕሉፍ ሓሊፉ ንህዝቢ ኤርትራ ኣድክዩን ኣጥምዩን ዝቐጽዕ፤ ሃብትን ጥሪትን ህዝብና ብምህጋር ነቶም መሰረታዊ

ጠለባት ወዲ-ሰብ ዝኾኑ መግብን መጽለልን ሓሪሙ፡፡ ኣሰልክዩ ዝቐትል/ዘብርስ፤ ንሃገርና ድማ ጠቕሊሉ ዝርምስን ዘዕኑን ተግባር ክፍጽምዩ ጸኒሑን ዘሎን።

ሕሱም መግዛእታዊ ስርዓት ህግደፍ ዝመረጠ ህዝብና ድማ፡ እቲ ዝከኣሎ ተቓውሞ ካብ ምስማዕ ዓዲ ኣይወዓለን። ተቓውሞኡ ካብ ዝገልጸሎም ዘሎ ዝላዓለ መልክዕ ከኣ፡ ነቲ ስርዓት ራሕሪሕካ ሃጽ ኢልካ ምስድድ ኮይኑ ይርከብ። እንተኾነ ግን፡ ነቲ ስርዓት ራሕሪሕካ ብምውጽእ ዝግለጽ ስደት ካብ ጎደቦታት ሃገርና (ብፍላይ ኣብ ኢትዮጵያን ሱዳንን) ንዝተረኸበ ናይ ዕቕባ ዕድላት ብምጥቃም ጥራሕ ዝውሰን ኣይኮነን። ናብ እስራኤልን ኣውሮጳን ንምብጻሕ ክባሃል፡ ዓሰርተ ሞት ብዝፋራረቑሉን ውሕስነት ዘይብሉን ኣገባብ ክኸውንን ኣዝዩ መሪር ዋጋ ክኸፍለናን ይርከብ። ዜጋታትና ብሓፈሻ መንእሰያትና ድማ ብፍላይ ኣደዳ ሸፋቱን ከታሮን፣ ግዳይ በረኻታት ሰሃራን ሲናይን፣ ኣደዳ ባሕርን ኣራዊትን ኮይኖም፡ ብጅምላን ብተናጸልን ከቢድ ብርሰት፣ ህልቂትን ናይ ሞራል ውድቀትን የኸትል ኣሎ። እንሆ ከኣ ኣብዚ እዋንዚ፡ ኣብ ውሽጢ 10 መዓልታታት ዘይመልእ (ካብ 20-28 ግንቦት 2016) ኣብ ዘይሕጋዊ ምስግጋር ደቂ-ሰባት ዝተዋፈራ 3ተ መራኽብ፡ ኣብ ማእከላይ ባሕሪ ብምጥሓልን፡ ንህዝቢ ኤርትራን ዓለምን ዘሕዘኑ ኣሰቃቂ ህልቂት ኣማእት ዜጋታትና ኣኸቲሉ እዩ። (ወድብና ኤስደለ ብሰንኪ'ቲ ዝበጽሖ ጃምላዊ ህልቂት ዝተሰሞዖ መሪር ሓዘን ብምግላጽ ንህዝቢ ኤርትራ ብሓፈሻ ንስድራቤት መውትቲ ድማ ብፍላይ ጽንዓት ክህበም/ክህበና ይምነይ)።

ወድብና ኤስደለ ብግስ ካብ ዝብል ኣትሒዞ ከምዘነጸር፡ ናይዚ ኩሉ ምዝንባል፣ ስደት፣ ህልቂትን ሕሱም ኣዕናዊ ሳዕቤናቱን መሰረታዊ ጠንቂ፡ ውልቀ መላኺ ኢሰያስ ኣፍወርቅን ገባቲ ስርዓቱን ምኽኛም፤ ደጋጊሙ ሓቢሩዩ። መሰረታዊ መፍትሒኡ ድማ፡ ነዚ ጠንቂ ብርሰትን ዕንወትን ሃገርና ኮይኑ ዘሎ ደመኛ ጸላኢ ህዝብና ስርዓትዚ፡ ካብ ሱሩ ሚሒኻ ንምድርባይን፡ ኣብ ልዕሊ ዑና መቓብሩ፡ ደሞክራሲያዊ ስርዓት ንምትካልን ምቅላስ'ዩ። ንስሊኡ ክኣ ምዒቱ ክቃለስ ይርከብ። ውጽዕ ህዝቢ ኤርትራ ብሓፈሻ መንእሰያትና ድማ ብፍላይ፡ እዚ ዝግበር ዘሎ ዘይውሑስ ስደትን ኣሰቃቂ ሳዕቤናቱን፡ መፍቶ'ቲ ደመኛ ጸላኢና ስርዓት ህግደፍ ዝገብረና ዘሎ ምኳኑ ከስተብህለሉ ይግባእ። ናብ'ቲ ነባሪ። ህዝብን ሃገርን ናይ ምድሓን “ኣፈ-ኣርክብ” ናይ ቃልሲ ኣማራጺ ምሓዝ ንጽባሕ ዘይባሃሎ፡ ናይ ሎምን ሕጅን ሃገራዊ ውራይ ምውፋር ድማ፡ እቲ ህጽጽ ህዝባዊ ዕማምና ምኽኑ ክከንጋዕ ኣይግባእን። ሓፋሽ ህዝብና ብሓፈሻ መንእሰያትና ድማ ብፍላይ፡ ንቐሕ፣ ውዳብን ዕጠቕን ቃልሲ ዘካይድሉን ወሳኒ ተሳትፎኡም ዘረጋግጹሉን ኩነታት ክፍጠርን፡ ጸረ-ሰብኣዊ ፍጡር ህግደፋዊ መዓት ክስበርን ዓቕምታትና ኣዋሃሂድና ክንወፍርን ከኣ ወድብና ኤስደለ ይጽውዑ።

ሎሚ ንስለ'ዚ ዘይሕለሎ ህዝብ'ዚ ናይ ምቅላስ ጉዳይ፡ ዘሻምው ኣማራጺ የብሉን። ከመይ'ሲ ክህልዉን ክቕጽሉን ስለዘለዎም። ብሰንኪ መሪር መግዛእቲ ስርዓት ህግደፍ፡ ህላዌኡምን ቀጻልነቱምን ኣብ ከቢድ ሓደጋ ወዲቐ ስለዘሎ፤ ንህላወን ቀጻልነትንዚ ሓላል ህዝብን ሃገርን ናይ ምቅላስ ጉዳይ፡ ‘ኣፍ-ኣርክብ’ ሃገራዊ ውራይ ስለዝኾነ። እዚ ህጽጽ ሃገራዊ ውራይ'ዚ፡ ኣብ ውሽጥን ወጻኢን ዝርከብ ህዝቢ ኤርትራውን ሕርሕራይ ገይሩ ተገንዚብዎ ምህላዉ፡ ወድብና ኤስደለ ኣጽኒዑ ይኣምን። ናይዚ ጉሉህ ምስክር ድማ፡ እቲ ኣብ ኩሎም ዝረኸብዎም መድረኻት ብዓውታ ዝገልጽዎ ዘለዉ ሰማይ ዝዓረገ መሪር ሓዘንን ምዑት ናይ ቃልሲ ቁጠዐንዩ። ነዚ ኣብ ህዝብና ተፈጠሩ ዘሎ መሪር ሓዘንን ምዑት ናይ ቃልሲ ውሳኔን ወኪሉ ክገልጸ ዝኸእል፡ ካብ'ቲ ኣዝዩ ብዙሕ ሓደ ክንጠቅስ። ንሱ ድማ ኣድሓነት ገብርኤል እትበሃል ኤርትራዊት ዜጋ ዝሃቡቶ ቃል ሓዘንን ቁጠዐን እዩ። ብዕለት 07/06/2016 ኣብ ኣዝማሪኖ ዶት ኮም ዝተዘርገሐ ናይ ቪድዮ ምስሊ ዝርከብ ብጽሚቕ ንምጥቃስ፦

- “ብዛዕባ'ዚ ኣጋጢሙ ዘሎ፡ እንታይ ትብሉ?--- መሪር ሓዘን ከምትብሉኒ ርግጽኛ'ዩ። ከምኡ ዘይብል'ሞ humanity (ሰብኣውነት) ዘይብሉ ጥራሕ'ዩ።
- “ምሕዛን በይኑ ግን ዝገብሮ ነገር የብሉን። --- ኣብ ሂወተይ ሓደ ውሳኔ ወሲኑ ኣለኹ። --- ንወስን።--- ሓደ ምዕራፍ ንፍጠር።

- “ሎሚ ናይ መወዳእታ መሪሩኒ’ዩ ዘሎ።--- ንውጻእ።--- ይኣክል ባርነት። ንመሰልናን ንሓቅን ንውጻእ።”
- “አደ ጸጉራ ብድርሙሙ፣ እቲ ድርማዎ ከይተፈትሐ፣ ካልኣይ ክትድርመም?!--- አደ ብኸርምይታ፣ በቲ ቀዳማይ ከይተደበሰት ውዑይ ሓዘን ክትርዳእ?!--- አስዋተይ፣ ሎሚ ዘይወጸ፣ ሎሚ ንመሰልን ሓቅን ዘይወጸ፣ ብሂወቱ ዘሎ ሬሳ ጥራሕ’ዩ።”
- “እዚ ህልቂት’ዚ፣ ንሎምን ንሓዋሩን ከብቅዕ አለዎ። እቲ መፍትሒ ኣብ ኢድና’ዩ ዘሎ።--- ንመሰልናን ንሓቅን ንውጻእ።”

(አድሓነት ገብርኤል፡ ንዘጋጠመ ህልቂት ማእከላይ ባሕሪ ኣመልኪታ ዘመሓለፈቶ መልእኸቲ፤ asmarino.com ኣብ ናይ ዕለት 07 ሰኔ 2016 ፈነወኡ ዝዘርግሑ ቪዲዮ ተወከሰ)

ወድብና ኤስደለ፡ ነዚ አድሓነት ኣመሓለፋቶ ዘላ ናይ መሪር ሓዘንን ቁጠዐን መልእኸቲ’ዚ፣ ናይ ኩሉ ህዝቢ ኤርትራ ስምዒት ምጻኑ ዘጠራጥር ነገር የብሉን። እዚ ዘደገፈጥር ሓቂ’ዚ በቲ ሰማይ ዓሪጉ ዘሎ ቁጥዐን ሰውራዊ ነድርን ህዝብታትና ተጋሂዱ’ዩ። ብፍላይ ድማ እቲ ኣብ ወጻኢ ዝርከብ ህዝብና ነቲ ብመርማሪት ኮምሽን ዝቐረበን ወድዓዊ ጸብጻብ ንምድጋፍ ክብል ብ23 ግንቦት ኣብ ቅርፅ ጀኔቫ ዝወጽእ ማዕበላዊ ሰለማዊ ሰልፊ ህያው ምስክር’ዩ። እወ!--- “እዚ ኢጋጢሙ ዘሎ ህልቂት፣ መሪር’ዩ ሓዘኑ።--- ምሕዛን በይኑ ግን ኣኻሊ ኣይኮነን።--- ኢጋጢሙና ዘሎ ጸላኢ፣ ንህዝብን ሃገርን ኤርትራ ከብርስ ዝጨከነ ሕሱም’ዩ። ከይቀደመና ንቐድሞ። ንጸረ ሰብአዊ ፍጡር ስርዓት ኢሰያስ ኣፍወርቂ፣ ካብ’ዚ ጸኒሕዎ ዘሎ ንላዕሊ ዕድመ ክውሰኽ ምፍቃድ ማለት፣ ህዝብን ሃገርን ተተርኢሱ ንክወድቕን ከብርሰናን ምፍቃድ ጥራሕ’ዩ ክኸውን። ዕድመ እንተወሲኹ ከኣ ዋግኡን ኣዕናዊ ሳዕቤናቱን ኣዝዩ ዝመረረ ስለዝኾነ። እወ! ከምቲ ኣድሓነት ዝበለቶ፣ “ጥፍኣትን ህልቂትን ይኣክል። ፋሽስታዊ መግዝኣቲ ስርዓት ህግደፍ ይኣክል”። እዚ ህልቂት እዚ ናይ መወዳእታ ደወል ቁጥዐን ምዑት ቃልስን’ዩ። ከቶ ኣፍ ኣርክቡ’ዩ። ንመሰል፣ ንሓቂ፣ ንፍትሒ፣ ንለውጢ ኣብ ጎኒ ቅነዕ ሰውራዊ ደሞክራሲያዊ መስመር ብምስላፍ፣ ንቑሕ፣ውዱብን ዕጡቕን ቃልሲ ንምክያድ ንውጻእ። ወድብና ኤስደለ፡ ነዚ ናይ ኣድሓነት መግለጽን ጻውዒትን ሙሉእ ብሙሉእ ይድግፍ። ክውን ንምግባሩ ድማ ኣብ ቅድሚት ተሰሊፉ ቃልሱ ክቕጽል’ዩ።

ዘመን ምስ ሓፋሽ

እዚ ዓምዲዚ፡ ንእዋናዊ ሃገራዊ ጉዳያት አልዒልና፡ ቃለ-ምሕትት ንምክያድ አጋይሽ ዝተኣናገዱሉ ዓምዲዮ።

መጽሔትን መርበብ ሓበሬታን ዘመን (ወግዓዊ ልሳናት ኤስደለ)፡ ንውጻኢት 2^ኛ ስ/ አ/ማ/ሸማግለ ኤስደለ ምክንያት ብምግባር፡ ምስ አቡ-ወንበር ኤስደለ - ተጋዮሃንስ አስመላሽ ዝተገብረ ቃለ-መሕትት፡

ዘመን1- ሓፋሽዊ መእተዊ መታን ክኸነና፡ አብ ከባቢ ክፍላ መጋቢት 2016 ዝተዛዘመ 2^ኛ ስ/አ/ማ/ሸ ኤስደለ ዝተኻየደሉ ውድባዊ፣ ሃገራዊ፣ ከባቢያውን ዓለማውን ኩነታት ዶ ክትሕብረና?

ተጋዮሃንስ1- ውድብና ሓሙሽተ ውድባት አስሚሩ ኤስደለ ተባሂሉ ካብ ዝምስረት ድሮ ሰለስተ ዓመትን መንፈቕን ዳርጋ ኮይኑ አሎ። አረኣኢያ አባላቱን ተወፋይነቶምን ንምድልዳል ዝተፈላለዩ ዓበይትን ነኣሽቱን ሰሚናራት እናገበረ ውድባዊ ዓቕሙ አዕብዮ፡ ዘተአማምን ሓይሊ ናይ ደንቡ ተቓውሞ ኮይኑ አሎ ክበሃል ይከአል።

ሃገርና ኤርትራ አብዚ ዝሓለፈ 25 ሕሱም ናይ ነጻነት ዓመታት፡ ቁጠባ ሃገርና መሬት ዘበጠ፤ ፖለቲካ ሃገርና ብቶታሊታርያዊ ጨካን ስርዓት ህግደፍ ተባሕቱ፤ ማሕበራዊ ፈትሊ (social fabric) ህዝብና ተበግጠሱ ብናይ ኢሰያስን አተሓሳስብኡን መልክዕ ኩሉ ኤርትራዊ፡ ብናይ ሳዋ አተሓሳስባ ተባዒጡ ተሰንኪቱ ክወጽእ እዎ፡ ካብ መሬት ክይበረኽካ ብድኽነትን ብጸበባን ማዕረ ኮንካ ክትከይድ ዝገብር ጨካን አካይዳ ተረሚሳ ጸኒሐ ኣላ። ከምዚ ዝበለ ዘይጥዑም ኩነታት ንሃገርና፡ አብ ዓለም ሓንቲ ከም ናይ ስደተኛታት ምንጨ ኮይና ክትፍለጥ ኮይና ከምዘላን ናይዚ ኩሉ ሓላፍነት ዝስከም ከአ ስርዓት ህግደፍ ጥራሕ ምኃን ርኢና ኣለና።

ከባቢና ብዝምልከት ድማ፡ ብስርዓት ህግደፍ ዘይተተንከፈ ናይ ቀረባ ጎረቤት ከምዘዩለ ድሕሪ ምርአይ፡ ምስ ጅቡትን ኢትዮጵያን ገና ኣይሰላም ኣይ ኩናት ዝዓይነቱ ኩነታት ከምዘሎ፤ ምስ ሱዳን ልቢ-ዝልቦም እናተፋለጡ እንተወሓደ ተዛማዲ ሰላም ክበሃል ዝከአል ከምዘለዎምን እዚ ዝፈጠሮ ኩነታት ድማ ህግደፍ አብ ውሽጢ ሱዳን ከም ድላዩ ዝዕንድረሉ ኩነታት ተፈጠሩ ምህላዉ ርኢና። ስግር ኢልና እውን ግብጺ ምስ ማያት ኒል ዝተአሳሰር ምስ መንግስቲ ኢትዮጵያ ዘለዎ “ታሪኻዊ ጽልኢ” ምስ ስርዓት ህግደፍ ቀረባ ክትሰርሕ ጌርዎ ምህላዉ። ስዑዲ ዓረብ ከአ እቲ ጸረ ሑሲን ከተካይዶ ዝጸንሐት ኩናት ምስ ጸዕጸዎ ንወደብ ዓሰብ ተኻርያ ንግዚኡ ስርዓት ህግደፍ ትንፋስ ክረኽበሉ ዝኸእል ዓሰቢ ረኽቡ ምህላዉ እውን ካብ ዝረኣናዮ ጉዳይ እዩ። ስርዓት ህግደፍ ንህዝባዊ ረብሓ እዩ ዘይጎዮ እምበር፡ ንጉጅላዊ ረብሕኡ ግን ሕልንኡ ክሸይጥ ድሕር ዝብል ስርዓት ከምዘይኮነ ታሪኽ ምሂሩና ኣሎ።

ዓለማዊ ኩነታት ብዝምልከት ከአ፡ ዓለምና ዋላኳ እቶም ብ BRICS ዝፍለጡ ሃገራት (ብራዚል፡ ራሽያ፡ህንዲ፡ቻይና ከምኡውን ደቡብ አፍሪቃ) ነቲ ብኒዮ-ሊበራሊዝም ዝፍለጥ ፖለቲካውን ማሕበራ-ቁጠባውን ስርዓት አመሪካ ብሒትዎ ዝጸንሐ ዓለም መማረጺ ንምፍጣር ይጽዕሩ እኳ እንተለዉ ግን ገና አመሪካ እንኮ ዓብላሊ ዓለማዊ ሓይሉ ዘረጋግጹሉ ኩነታት ምህላው እውን ርኢና። ኤርትራ ሃገርና አብ ስትራቴጂካዊ አገዳስነት ዘለዎ ገማግም ቀይሕ ባሕሪ ስለ እትርከብ ነዚ ዓለማዊ አገዳስነት ዘለዎ ማያት ንምቁጽጻር ኩሉ ግዜ ናይ ርእሰ-ሓያላን ውድድር ይኹን ቆላሕታ ዘይፍለዮ ከባቢ ምኃን እውን ምዝንጋዕ ከምዘይግባእ ርኢና። ስለዚ ዓለም ንቓልስና ብፍትሓውነቱ ደረጃ ጥራሕ ዘይኮነስ አብቲ ከባቢ መንዮ ረብሓታቶም ክህለውሎም ዝኸእል ብዝብል ዝጥምትዎ ምኃን እውን ምርአይ አገዳሲ ምኃን። ሓደ መርኣያ ናይዚ ጉዳይ ድማ ነቲ ብጸረ-ሰብአውነቱን ጸረ-ደሞክራሲያውነቱን ዝተፈልጠ ስርዓት ህግደፍ፡ ሕብረት ኤውሮጳ ናይ 200 ሚልዮን ዶላር ሓገዝ ክህብዎ አብ ልዕሊ ምውሳኖም፡ አብ ልዕሊኡ ተወሲኑ ዝነበረ እገዳ ንምልዓል ላዕልን ታሕትን ይብሉ

ምህላዎም እዩ። እንተኾነ ስርዓት ህግደፍ ብ200 ሚልዮን ዶላር ባህርያቱ ቀይሩ ሰናይ ምምሕዳር አተኣታትዮ መንእሰያት አብ ሃገርም ብሰላም ክክብሩ ከፍቅድ ዘይሕሰብ ነገር እዩ። በዘን ተገሪናሉ ዘለዎ መብጸጻ እቲ ዝለመዶ ጥራሕ እዩ ክገብር ዝኽእል - ናይ ጭቆና ማሓውራቱ ዝያዳ ከደልድሉሉን ናይ ላዕለዎት ሓለፍቲ ማሕፉዳ ከሕብጠሉን ጥራሕዮ ዝኽእል እምበር ናብ ህዝባዊ ረብሓ ጥብ ትብል ሳንቲም ክትህሉ ኣይኮነትን።

ዘመን፤- 2^ዮ ሰ/ ኣ/ማ/ሸ ኤስደለ ዝተኻየደሉ ፍሉይ ኩነታት (አብ ኩነታት ህዝቢ ጸላእን ደንብ ተቃዋሚን) እንተሃልዩ ዶ ክትገልጸልና? ዝተገብረሉ ገምጋም ከ? ከመይ ዝኣመሰሉ ውሳኔታት ከ ኣሕሊፍኩምሉ?

ቲጋዮሃንሰ፤-2^ዮ ሰሩዕ ኣኼባ ማእከላይ ሽማግሌ ኤስደለ ዝተኻየደሉ ፍሉይ ኩነታት ብዙሓት ነገራት እኳ ኣንተለዉ እቶም ቀንዲ ቀንዲ ጥራሕ ንምጥቃስ ብኩነታት ህዝብና ክንጅምር። ህዝብና አብ እዋን መግዛእቲ እውን ከይተረፈ ርእይዎ ዘይፈልጥ ፖለቲካውን ማሕበረ ቁጠባውን ዓሚቕ ቅልውላው ኣትዮሉ አብ ዘሎ ኩነታት ምህላዉ እዩ። አብ ፖለቲካ ስርዓት ህግደፍ ዝሓዘን ዘረምሰሶን ኩሉ እናፈሸሎ ክሰርሕን ክፍንጥሕን ጸኒሑ። ባዕሉ ርእሰ-ብሄር ኢሲያስ ኣፈወርቂ እውን እንተኾነ ብዘይካ እንዳ ኮርያ ዕውት ፕሮጀክት የለን ኢሉዮ። ዝሕግግ ዝፍጽም ዝፈርድ ህዝባዊ ትካላት አብ ዘይብላ ኤርትራ አብ ስልጣን ዘሎ ኩሉ ከከም ዝመስሎን ከከም ዝጥዕሞን ሕግታት እናአውጸለን እናፈረደን አብ ዝኸደሉ እዋን ኢና ንርከብ ዘለና። ጥቕልል ኣቢልካ ክረኤ ከሎ መንግስቲ ናይ ህዝቢ ምኳኑ ተሪፉ ህዝቢ ናይ መንግስቲ ኮይኑ ከም ዝኾነ ናይ ሸቕጥ ኣቕሓ ሓሲሩን ተዋሪዱን ምህላዉ እዩ። አብ ከምዚ ዝኣመሰለ ጩራ ናይ ፍትሒ አብ ዘይብሉ ሃገር እታ ሓንቲ መማረጺት ካብዚ ዝኸፍእ የለን ኢሉ እግሩ ናብ ዝመርሖን ዕድሉ ናብ ዘውደቕን ምኻድ እዩ። ሓንሳብ ክብ ሓንሳብ ለጠቕ ብዝብል ብዝሒ እንተወሓደ አብ ወርሒ ክልተ ሸሕ ዝኾኑ ስደተኛታት ኤርትራውያን ናብ ኢትዮጵያ ካብኡ ንላዕሊ ከኣ ናብ ሱዳን ይኣትዉ ኣለዉ። ሃገር ትጸንት ኣላ። ካብዚ ንላዕሊ ኣፈርክቡ የለን።

ኩነታት ደንብ ተቃዋሚ ብዝምልከት ከኣ፡ ሕቶ ምትእምማን ኣዝዩ መሬት ዘበጡ ሓደ አብ ልዕሊ እቲ ካልእ ብዓይኒ ጥርጣረን ጽልእን ኣምበር ምክብባርን ምድምማጽን ዝተሳእነሉ እዋን ኢና ዘለና። ብርእይቶይ ብፍላጥ ይኹን ብዘይፍላጥ ኩሉ እቲ ናይ ውድቀት መንገዲ ተፈቲኑ ኣይተዓወተን። ካብዚ ወሪድናዮ ዘለና ንታሕቲ ክንወርድ ዝከኣል ኣይኮነን። ሕጂ ኩልና ብሓባር ክንነብር ዝተዓደልና ምኻንና ፈሊጥና ምንባር- ምንባር ንሰላማውን ትስፉውን መነባብሮ ኣፍደገ ዝኸፍት ጉዕዞ ምቕያስ እዩ ዘድልየና። እቶም ብሓንሳብ ክንነብር ዝተረገምና እምበር ዝተዓደልና ኣይኮነንና ኢሎም ዝሓሰቡ ኣካላት ድሕረታት እናጸሕተሩ ብወገን ብሃይማኖት ከምኡውን ብሓሶት ነገር ክውልዑ ክቕጽሉ ምኻንም ዘይተርፍ እዩ። ግን አብ ዝኾነ ሃገር - ኤርትራ ወሲኸካ፡ ካብቶም ጸዮቕቲ እቶም ደለይቲ ፍትሕን ሰላምን ይበዝሑ። ስለዚ ብሓደ ክልተ ዘረግቲ ከይተሰናበድና ምእንቲ ሓድነትን ድሕነትን ሃገር በርቲዕና ምስራሕ ተስፋ ክንቆርጸሉ ዝግባእ ኣይኮነን።

ዘመን፤- ብዛዕባ ንኤሃባደለ ኣጋጢምዎ ዘሎ ደውታን ጠንቅታቱን ዶ ክትገልጸልና? ዳግም ሂወት ዘሪኡ ዝቕጽለሉ ኩነታት ንምፍጣር ዘሎ ዕድል ከ?

ቲጋዮሃንሰ፤- ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ካብ ዝብገስ ጀሚሩ ክሳብ ሕጂ በብእዋኑ ብዙሕ ዕንቅፋታት ከጋጥምዎ እኳ እንተጸንሑ ካብ ዝሓለፈ ዓመት ጀሚሩ ኣብዚ ሕጂ ኣትይዎ ዘሎ ደውታ ዘብጸሑ፡ ብኣሰናዳኢት ሽማግሌ ዝተባገሰ ሰነድ እዩ። ብዛዕባዚ ሰነድ ብዙሕ ተባሂሉ እዩ። ሕጂ ምድጋሙ ዝያዳ ምቁሳል ከይኮነና። ኣግላሊ ሰነድ እዩ ይተኣረም ኢልና ዝሰምዓና ሰብ ኣይረኽብናን። ዓመት ሙሉእ አብ ናይ ወረቕት ኩናት ሓሊፍናዮ። እዚ አብ ዝሓለፈ 5ተ መጋቢት ዝተገብረ ናይ ገለ ኣባላት ባይቶ ሰሚናር ተሳማሚዑሉ ዘለዉ ሰነድ ቅድሚያ ዓመት ኣሰናዳኢት ሽማግሌ ከምኡ ዝኣመሰለ ሰነድ ኣብገሳ ኔራ እንተትኸውን ኣብዚ ኩሉ ሽግር ኣይምወደቕናን ኔርና። እቲ ክሳብ ሕጂ መልሲ ዘይረኽብኩሉ ሕቶ ግን - ስለምንታይ ኩሉ ግዜ ምስ

መንደቅ ምስ ተራጸምና ጥራሕ መንገዲ ምቕያር ንመርጽ? ዝብልዮ። ኣብ ቃልሲ ክሳብ ዝሃለና ኣብ ምሕደራን ኣፈታትሓ ግርጭትን ዘሎ ኣተሓሳስባና ከነመሓይሽ ጽቡቕ እመስለኒ። ግን ዝኾነ ሰብ ካብ ሓዝዎ ዘሎ ሓላፍነት ንላዕሊ እቲ ተሰኪምዎ ዝጸንሐ ናይ ታሪኽ ጸር (historical baggage) ዝኸብዶ እንተኾይኑ ግልል ኢሉ ንካለኣት ዕድል እንተዝህብ ጉዕዞ ምቕለል እመስለኒ። ግን ከኣ ሕጂውን እቶም ዝበደልናን ዝተበደልናን ሓንቲ ሃገር እያ ዘላትና። ብሕመቕና ዝተፈጥረ ሽግር ብመንፈጻትና ክድምሰስ ስለ ዝኸእል ከኣ ተስፋ ንቕርጸሉ ነገር ኣይኮነን። ስለ ዝኮነ ድማ ኣብቲ ዝሓለፈ ናይ ማእከላይ ሽማግሌ ገምጋምና እውን ኤስደለ ንሓድነት ደንበ ተቐውሞ ክኸፈል ዘለዎ ኩሉ ክኸፍል ድሉው ምኃኑ እዩ ኣሰሚሩሉ ሓሊፉ። ኣብ ታሪኽ ኤሃባደለ እውን ውድብና ካብኡ ዝጥለብ ዘበለ ኩሉ ክገብር ጸኒሑ እዩ። ሕጂውን እንተኾነ ካብዚ ኣቲናዮ ዘለና ደውታ ከውጽእ ኢልና ዝረኣናዮ ኣገባብ መርገጽና ኣነጻርና ኣለና። ኩልና ካብቲ ዝሓለፈ ዓመትን ዝያዳን ዝወደኤ ምስሕሓብን ጠንቅታቱን ወጺእና ኩላትና ናብ ናይ ሓባር ሰሚናር እንኣትወሉ መንገዲ ክንፈጥር ኣለና። ኣብቲ ንኹሉ ዘተኣናግድ ሰሚናር ኩሉ ብሓብር ንከይንሰርሕ ከጸግመና ዝጸንሐ ፍልልያት ኣለና ኣብ ሓደ ዝተወደበ - ናብ ጉባኤ ንኣትወሉ ቀጥዕታት ምድላው የድልዮና ኢና ንብል ዘለና። ኩሉ ዓቕምና ኣብ ክንዲ ኣብ ሕድሕድና ዝቕንዕ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግደፍ ክቕንዕ ናይ ሕጂ ቀንዲ ጸውዒትናዮ። ሕጂ ናብ ሰሚናር ዘእቲ ሓደ ንኹላትና ዝውክል ሽማግሌ ይወጽእ። በዚ ኣቢልካ ባይቶ እንደገና ህይወት ዝለብሱሉ ዕድላት ዕጹው ንገብር ኣይኮነን።

ዘመን፤- ኤሃባደለን ካልኣት ካብኡ ወጻኢ ዝርከቡ ዓቕምታት ደምብ-ተቐውሞን፣ ኣብ ትሕቲ ሓደ ጽላል ንምዕሳል ተባሂሎም ዝተፈላለዩ ተበግሶታት ክግበሩ ንርእይ ኣለና። እዞም ተበግሶታት እዚኣቶም፣ ንጥምረት ሃገራዊ ዓቕምታት ብዘገልግል ንምምእዛኑ፣ 2ይ ስ/ኣ/ማ/ሸ እንታይ ዝረኣዮ መፍትሒ ኣሎ?

ተጋ/ዮሃንስ፤- እቶም ዝረኣዩ ዘለዉ ተበግሶታት ዕላምኦም ቅኑዕ እዩ ኢልካ ክረኤ ዝከኣል እመስለኒ። እንተኾነ እቶም ተበግሶታት ቁጽሮም በዚሑ ጥራሕ ዘይኮነስ ኣብ ነንሕድሕድም ስሩዕ ርኽኽብ ስለ ዘይብሎም እቲ ሓደ ዝበጽሖ ደረጃ ነቲ ካልእ ዘካፍል ኣይኮነን። ስለዚ ካብ ሓደ ተበግሶ ጸኒሕካ ናብቲ ካልእ ተበግሶ ክትሰጋገር ከለካ ነቲ ኣቕዲምካ ዝወዳእካዮ ኣርእስትታት ከም ብሓድሽ ትዛራረቡ እሞ ግደ ድኻም ጥራሕ ኮንካ ትተርፍ። ስለዚ እቶም ብገንዘብ ክሕግዙ ዝኸእሉ ብገንዘብ እቶም ብሓሳብ ክሕግዙ ዝኸእሉ ብሓሳብ እናተሓጋገዙ ኩሎም ብሓደ እንተዝወፍሩ ጸዕርና ምቕለል ዝብል ርእይቶ ኣለኒ። ማእከላይ ሽማግሌና እውን ኣንተኾነ እቶም ንምጥርናፍ ተበግሶ ትወስዱ ዘለኩም ከምቶም ፖለቲካዊ ውድባት ፋሕ ኣይትበሉ ዓቕምታትኩም ኣወሃህዱ ክብል እዩ ተላብዩን ኣተሓሳሲቡን።

ዘመን፤- ኤስደለ፣ ምስ ገሊኡ ውድባት ኤርትራ ዘለዎ ፍሉይ ዝምድና እንተሃልዩ ዶ ክትገልጸልና? መሰረታዊ መበገስን ዕላማን ናይቲ ዝምድናታት ከ?

ተጋ/ዮሃንስ፤- ኤስደለ ንኩሎም ውድባት ዝግበእም ክብሪ ይህበም እዩ። ክብሪ ከይሃብካ ክብሪ ኣይትረክብን ኢኻ። ስለዚ ንሕና እውን ዝግበእና ክብሪ ክንረክብ እንተኮይንና ንካለኣት ክብሪ ክንህብ ኣንተኸኢልና ጥራሕ እዩ። ኩሉ ዘኸበርካዮ ክብሪ ይመልሰልካ ማለት ግን ኣይኮነን። ስለዚ ንምጽላምና ዝተዓጥቁ እንተልዩም እውን “ንሱ ኮይኑ እቲ ዓቕምም” ኢልና ንሓልፎ እምበር ሕነ ክንፈዲ ኢልና ኣይንህቅንን ኢና። ስለዚ ምስ ኩሉ ጸረ ህግደፍ ዝኾነ ሓይሊ ዓቕምና ኣዋሃሂድና ክንሰርሕ ኣብ ዋጋ ዕዳጋ ዘይነኣትዎ መድረኻዊ ዕላማናዮ። ኩኖ እዚ ናይ ቀረባ ዕማም ምሳና ሓቢርም ምስ ዝኸዱ ውድባት ድማ ጥብቕ ዝበለ ዝምድናታት ክንገብር ናይ ግድን እዩ ዝኸውን። እዚ ተሃዊኸካ ዝግበር ኣይኮነን። ስርሕ ፍንጥሕ ከኣ ንዓና ይኹን ንህዝብና ጽቡቕ ስለ ዘይኮነ ርግእ ኢልና ክንሕዞ መዲብና ኣለና።

ዘመን፤- ማ/ሽማግሌ ኤስደለ፣ ክሳብቲ ዝቕጽል ስሩዕ ኣኼባኡ፣ ንክፍጽሞም ዝሓዘም ቀንዲ ዕማማት እንታይ ኣለዉ? ከም ዕማማት እዚኣቶም ንምዕዋት ኣብ ዝግበር ንጥፈታት፣ ናብ ኣባላትን ህዝብን ከተመሓላልፎ እትደልይ መልእኽቲ እንታይ እዩ?

ተጋዮሃንሰዩ- ቅድም ቀዳድም ንውሽጥኻ ምርአይ ስለ ዝሓይሽ፡ ውሽጥና ገምጊምና ጉድለታትናን ድኽመታትናን ኣሪምና ሓያል ኅድንታትና ድማ ኣጠናኺርና ወጺእና ኣለና ዝብል እምነት ኣለኒ። ልዕሊ ኩሉ ኮሚታዊ ኣሰራርሓ ዝምዕብለሉ ኣሰራርሓ ዝያዳ ኣተኩሮ ዝገበርናሉ ጉዳይ እዩ። ሰብኣዊ ዓቕምና ንምሕያል ንኣመራርሓን ንኣደስትን ዝኸውን ቀጻልነት ዘለዎ ስልጠና (ዓቕምና ብዝፈቐዶ) ክንገብር መደብናዮ። ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንደሞክራሲያዊ ለውጢ ካብቲ ኣትይዎ ዘሎ ደውታ ወጺኡ ግቡእ ናይ ቃልሲ ተርኡ ክጸወት ሕጂውን ከም ትማሊ ተጊህና ክንሰርሕ ተዳሊና ኣለና። እነሆኳ ምስ ብዙሓት ውድባት እናተራኸብና ናይ ሓሳብ ምቕርራብ ንገብር ኣለና። እቲ ክሳብ ሕጂ ብትሕተ ባይታዊ መንገዲ ሰለይ ክብል ዝጸንሐ ወተሃደራውን ጸጥታውን ዓቕምና ክጉልብት ሓደ ካብቲ ቀንዲ ውሳኔና እውን እዩ። እዚ ናይ ኩሉ ደላይ ፍትሒ ደገፍ ዝሓትት ዓቢ ፕሮጀክት እዩ። ቃልሲ ምእንቲ ደሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብቲ ባህርያዊ ቦትኡ ኣብ ውሽጢ ዓዲ ክጉሃሃር ኩሉ ዝከኣለና ክንገብር ኢና። ስለዚ ኣብ ነፍሲ ወከፍ ኣእዛን ዜጋታትና ክድወል እንደልዮ ናይ ቃልሲ ጸውዒት - “እንታይ ኢና ንጽብ ዘለና፡ ካብዚ ንላዕሊ ውርደት ኣንታይ ኣሎ?” ኢልና ነቲ ዘይተርፍ ዓወት ምቕልጣፍ ንህዝብና ከነላዕል ኢና። ብዘይካዚ ልዑል ኣተኩሮ ዝሃብናዮ ጉዳይ ስደተኛታት ብሓፈሻ፡ ጉዳይ መንእሲያትን ደቀንስትዮን ክኣ ብፍላይ እዩ። ኣብ ከባቢ ሃገራት ይኹን ኣብ ርሑቕ ተሰዲዶም ዘለዉ ዜጋታትና ብብእዋኑ ዘጋጥም ጸገማት ንዝምልከቶም ብስራዕ እናሓበርናን ኣቤት እናበልናን መነባብሮ እም ክመሓየሽ ክንጽዕር ኢና። መንእሲያትና ስደት ዘላቂ ፍታሕ ከምዘደምጽእ ፈሊጠም ኣብ መሳርዕ ደለይቲ ለውጢ ተሰለፎም ሓድሽ ኣተሓሳስባን ወዑይ ድርኪትን ክፈጥሩ ጸውዒትና ነቕርብ ኣለና። ወነንቲ እምበር ተግዘብቲ ናይቲ ጽባሕ ዝፍጠር ለውጢ ክኹኑ ኣይግባእን። ደቂ ኣንስትዮና እውን እንተኾነ ብኩራተን ንደንበ ሰውራና ከም ዘዕበሮ ፈሊጠን ንቕድሚት ክመጸ ነተባብዐን። እዚ ናይ ተባዕትዮ ክለብ ጥራሕ ኮይኑ ተራፉ ዘሎ ደንበ ተቓውሞ ብተሳትፎኡን ከሃብትሞኦ ድሌትናን ዕላማናን እዩ። “ብዘይ ተሳትፎ ንል ኣንስተይቲ ዝዕወት ቃልሲ የለን” ምባል ንስለ ቀለዓለም ዘይኮነስ ብመትከል እንቃለሰሉ ጉዳይ እዩ። እዚ ግን ብዘይ ሙሉእ ድሌት ደቂ ኣንስትዮና ክዕወት ስለዘይክእል ትማል ኣብ ነጻነታዊ ቃልሲ ዝነበረ ጅግንነተን ሕጂ ኣብ ሓርነታዊ ቃልሲ ክደግመኦ ጸውዒትናዮ። ውድብና ንደቀንስትዮ ዝግበኤን ክብርን ቦታን ክህበን ሓደ ካብቲ መለያኡን መፈተኒኡን ክኸውን እዩ።

ዘመንዩ- በዚ ኢጋጣሚ፡ ዝተረፈ እትብሎ፡ ከተመሓላልፎ እትደልይ መልእኽቲ ይኹን ጸውዒት እንተሃልዩ?

ተጋዮሃንሰዩ፡ ኤርትራና ካብ መንጋጋ ባዕዳዊ መግዛእቲ ወጺኦ ኣብ ትሕቲ ጫማ ገባቲ ስርዓት ህግደፍ ክትደሃኽ ካብ ትጅምር ድሮ 25 ዓመት መሊኡዎ እንሆ። ኣዚ ተኣንጎት ተሸብሽብ ዝበሃሎ ዘሎ ውራይ ቡቶም ክዳኖም ኣጽርዮም ካብ ርሑቕ ዝመጹ ነገድቲ (ንግደት) ደሚቕ ክውዕል ብዙሕ ወፍሪ ዝግበረሉ ዘሎ እዩ። እንተተቲ ኣብ ውሽጢ ሃገር ዘሎ ህዝብና ግን 25 ዓመታት ሰብኣዊ ክብሩ ተጋሂሱ ናብራ ጎይታን ጊላን ኮይኑ ዝሓለፈለን ዓመታት እምበር፡ ናይ ሓርነት ንፋስ እናኣተንፈሰ ጎይታ ሃገሩን መንግስቱን ኮይኑ ዝሓለፈን ዓመታት ኣይኮናን። ኣማእታት መንእሲያት ኣብ ባሕሪ እናሃለቑን ኣብ ምድረብዳ ብኣጸምእ እናዓረቡን እቲ ወሰን ወሰን ክብል ዝጸንሐ ህልቂት ዜጋታትና ሎሚ ኣብ ማኣከል ኣስመራ ብኣልማማ ብጥይት ክኹስተሩ እናረኣኻን እናሰማዕካን፡ ብሳዕሲዒትን ብዳንኬራን ክበዓል ዝግባእ ኣይኮነን። የግዳስ ጸረ ሰብኣውን ጸረ ደሞክራሲያውን ባህርያት ህግደፍ ዘቃልዕ ሰላማዊ ሰልፍታትን፡ “እንታይ ይገበር?” ዝብል ዓሚቕ ዘተታት ዝካየደሉ ዓበይቲ ሰሚናራትን ኣብ ኩሉ ኩርናዓት ዓለም ክግበር ዝግባእ እመስለኒ። ነዚ ንምግባር ድማ ብብኸባቢኡ ተጠርኒፎም ዝጸንሑ ደለይቲ ለውጢ ተበግሶታት ክወስዱ ይግባእ እብል።

ዘመንዩ- የቕንደልና።

ተጋዮሃንሰዩ- ኣነውን የቕንደለይ።

ደብዳቤታት አንባቢቲ

ዝኸበርኩም ኣዳለውቲ ዘመን፣ ነዘን ዝስዕባ ዋዛ ምስ ቁምነገር፣ እልእክልኩም ኣለኹ፣ ኣቛልሑላይ።
በረኽትዮ።

ራዲዮ ኑማ

“ሄሎ ራዲዮ ኑማ?”

“እወ ራዲዮ ኑማ!”

“መደብ ደርፊ ምርጫ?”

“እወ መደብ ደርፊ ምርጫ’ዩ”

“እሞ ንፈተውተይ ደርፊ ከመርጽ ደልየ ኔረ?”

“ከአል’ዩ! ግን መጀመርታ ሽምካ ኣላልየኛ”

“ሕራይ ሸመይ ዓወት ኣስመላሽ ይበሃል”

“ዓወት ካበይ ኢኻ?”

“ካብ ኣስመራ”

“ሕራይ ንመን ኢኻ ከትመርጽ ደሊኻ?”

“ንአደይ ወ/ሮ ኣምለሰት ሕድሩ፣ ንአበይ ኣ/ቶ ኣስመሮም ይከኣሎ፣ ንኣፍቲይ ኣስመረት፣
ንኣወይ ኣስመሮም፣ ንዓርከይ ተስፋይ፣ ከምኡውን ንደቂ ኣሃዱዮ”

“ሕራይ ኣየነይቲ ደርፊ ኢኻ ትመርጸሉም?”

“መግቢ በይነይ ትብል!”

“መግቢ በይነይ? ናይ መን ደርፊ እያ?”

“ናይ ኣብርሃም ገብረመድህን?”

“Ok! እታ ትብላ ደርፊ ሕጂ ኣብ ቀረባ ስለዘየላ ናታ መተኻዕታ ንሕና ካብ ዝቐረብናዮም
ድርፍታት ሓንቲ ክንጋብዘልካ?”

“ናይ መን ደርፊ ኢኹም ትጋብዘለይ?”

“ናይ ዑቕባይ መስፍን!”

“ኣየነይቲ ደርፊ?”

“በሰላ ኣለዎ ልበይ ትብል”

“እዋ! እሞ ዝመርጸሉም ሰባት ክቐይር’ዶ?”

“እምቧእ! ሕራይ ቀይር!”

“ንመራሕ ጋንታይ፣ ንመራሕ ሓይለይ፣ ንመራህ ባጣሎነይ፣ ንመራሕ ብርጌደይ፣ ንመራሕ
ክፍለ-ሰራዊተይ፣ ከምኡውን ንፕረሲደንት ኢሳያስ ኣፈወርቂ።

እንሰሳ ዘገዳም

ህግደፍ አብ ኤርትራ ብዝኸተሎ ግጉይ ፖሊሲ ቁጠባ፣ ሰብ ብገንዘቡ አብ ከተማ፣ እንሰሳ ዘገዳም ብባህርያዊ ጸጋ አብ ጫካ ከምጠመዩ ምዝራብ ምግናን ኣይኮነን። ብሕልፊ አብዚ ግዜዚ ምስ ምቕያር ናቕፋ ኣዝዩ ዝኸፈኸ ኩነታት እዩ ተበጺሑ ዘሎ። ሎሚ አብ ኤርትራ ዘለዎን ዘይብሉን ኩሉ ሓደግ ኮይኑ። ብዝኸኸነ ዝብእ፣ አምበሳ፣ ነብሪ፣ ወኸርያ፣ ወዘተ እንሰሳ ዘገዳም ከም ህዝቦም ጠምዮም፣ ንፕሬዝዳንት ኢሳያስ ክጠርፍ ዓዲ ሃሎ ተአኪቦም ይኸዱ። ኩነታቶም ባህ ዘይበሎ ኢሳያስ፡-

“እንታይ ዝኸኸኑ እዮም እዞም ኣራዊት?” ይብሎም ነቶም ጋርድ።

“እዞም እንሰሳ ዘገዳም ንዓኻዮም ደልዮም!” ይብልዎ።

“ኢሂ እንታይ ደልዮምኒ?”

“እንድዒ ንዕኡ ኢና ንነግሮ እዮም ዝብሉ ዘለዉ”

“ሕራይ ጸውዕዎም!” ይብል። እቶም እንሰሳ ዘገዳም ተጻዊዎም ምስ ቀረቡ፡

“እንታይ ኢኹም ኮይንኩም?”

“ጠሚና ክቡር ፕረዚደንት!!”

“ጠሚና? እንታይ ዘረብኡዮ እዚ? ምሽ መብራህቲ ኣጥፊልኩም? ዘይትኣትውዎ ነቲ ህዝቢ?!”

“እሞ ብረት እንዲኻ አዕጢካዮም!”

“ክላእ! ኣይትኩሱን እዮም!”

“እንታይ ኮይኖምዮም ዘይትኩሱ?”

“አብለኩም ኣለኹ ኣይትኩሱን እዮም፡ ዝትኩሱ እንተዝኸኸኑ፡ ቀዳማይ ናባይ ምተኮሱ ነይሮም!!” ኢሉዎም።

ኮምፒውተር

ሳላ ሳይንስን ቴክኖሎጂን ዓለም ሓንቲ ቁሽት ኮይናያ። ሎሚ ዘይተነግረ እምበር ዘይተሰርሐ የለን። አብ ኣሜሪካ፡ መራሕቲ ሃገራት ንዝኸተልዎ ስነ-ሃሳብ ትገልጽ ሓዳስ ኮምፒውተር ትምሰራሕ። ‘ታ ማሺን ከም ሚዛን፡ መራሕቲ ሃገራት ክድይብዎ እንክለው ዝኸተልዎ ፖለቲካዊ ኣይዲዮሎጂ ኣብ ስክሪንያ ትሕብር። ኣብ’ታ ማሺን መጀመርያ መራሒ ዩናይትድ ስቴት፡ ፕሬዝዳንት ባራክ ኦባማ ምስ ደየበ፡ ‘ታ ስክሪን ከምዚ ኢላ ትጽሕፍ፡

“CAPITALISM” (ካፒታሊዝም)

ቀጺሉ መራሒ ሰሜን ኮርያ ኪም ጁንግ ናብታ ማሺን ምስ ደየብ,,,,,,

“COMMUNISM” (ኮሚኒዝም) ትብል፡ ስክሪን ኮምፒውተር።

ከምኡ እናበለ ኩሎም መራሕቲ ሃገራት ዝምርሕሉ ስነ-ሃሳብ (ኣይዲዮሎጂ) እናተነግሩ ይኸዱ። ኢሳያስ ሪግኡ ምስ በጽሖ ደድይብ ናብታ ማሺን።

ገና “CO” ክትብል ከላ፡ ገለ መራሕቲ ሃገራት፡

“ኢልናኮ ኢና፡ እዚ ሰብ ኮሚኒዝምዩ ዝኸተል!” ይብሉ።

“ዝገርም እኮ እዩ፡ ቅዋም ኣይብሉ፣ ኮንስትራክሽን፣ ንግዲ ሕርሻ፣ወዘተ ዓጽዩ፡ ኣብ ትሕቲ መንግስቲ ክእትዎ ኢሉዮ እምበኣር ከምዚ ዝገብር፡ ወይ ጉድ ለክ ኮሚንስትዮ ኔሩ ?” ኢሎም ዘረብኦም ከይወድኡ እታ ማሺን፡-

“CONFUSED” (ኮንፊውዝድ)፣ ኢላ ነቲ ሓቂ አበሰራቶም።